

Osmosmjerka

Dana 10. srpnja 2016. godine navršilo se 160 godina od rođenja jednog od najpoznatijih svjetskih pronalazača i znanstvenika u području fizike, elektrotehnike i radiotehnike, bez kojega svijet, kakvoga poznajemo, ne bi postojao. Njegovo ime uvedeno je 1975. godine u Dom slavnih pronalazača Amerike.

Po njemu je nazvana jedinica za magnetsku indukciju, jedan krater na Mjesecu, asteroid 2244, Elektrotehnički institut u Beogradu, mnoge škole i ulice... Mogao je postati najbogatiji čovjek na svijetu, da nije potrgao ugovor po kome je trebao dobiti po jedan dolar za svaku instalaciju jedne konjske snage pomoću izmjenične struje. Nadao se da će tako omogućiti svim ljudima da uživaju blagodati njegovog izuma bez obzira na narodnost, vjeru i boju kože.

Čovjek koji je ukrotio Nijagaru umro je siromašan u hotelskom apartmanu 3327 na 33. katu hotela *New Yorker*, 7. siječnja 1943. godine u New Yorku.

Urna s njegovim pepelom se nalazi u Beogradu u muzeju koji nosi njegovo ime.

Svi pojmovi osmosmjerke vezani su za njegov život i djelo. Neprecrtana slova osmosmjerke daju ime i prezime ovog znanstvenika koji je ponos svih nas.

O	S	M	I	L	J	A	N	A	G	R	O	M	R	V	C
N	B	A	O	G	O	L	U	B	S	A	V	A	T	E	A
N	U	R	K	Z	A	G	R	E	B	I	T	V	A	S	R
E	D	K	T	Ć	I	P	S	O	G	S	N	E	M	T	G
V	I	O	A	N	P	R	A	G	T	K	I	M	O	I	E
T	M	N	L	I	O	P	A	R	I	Z	J	A	D	N	O
K	P	I	Z	T	O	D	U	A	T	L	A	R	A	G	R
R	E	T	M	U	A	J	N	D	E	T	G	I	L	H	G
A	Š	R	A	L	A	E	S	O	S	L	A	J	E	A	I
M	T	I	J	I	B	E	Č	E	L	O	R	A	K	U	N
D	A	N	E	M	E	S	E	C	A	V	A	S	O	S	A
N	J	U	J	O	R	K	E	R	Č	I	K	A	G	O	A

SMILJAN → rodno mjesto slavnog znanstvenika

MILUTIN ↑ ime njegovog oca

GEORGINA ↓ ime njegove majke

DANE → ime njegovog starijeg brata

TRI ↓ broj sestara (Angelina, Milka i Marica)

GOSPIĆ ← mjesto u Lici u kojem je nastavio osnovnu školu i završio Nižu realnu gimnaziju

GRAC (Graz) ↑ grad u Austriji u kojem je studirao elektrotehniku

PRAG → grad u kojem je 1879. godine, nakon očeve smrti, nastavio studije na Slovenskom univerzitetu

BUDIMPEŠTA ↓ grad u koji je došao nakon prekida studija u Pragu 1881. godine i u kojem je našao posao u Centralnom telegrafskom uredu

OBRTNO (magnetsko polje) ↘ rotirajuće magnetsko polje, pronalazak do kojeg je došao dok je bio u Budimpešti

PARIZ → grad u kojem je našao posao 1883. godine u Europskom birou Edisonove kompanije. Kasnije, 19. 2. 1892. održao je čuveno predavanje o izmjeničnim strujama i bezuspješno pokušao naći investitore za svoj novi polifazni sistem struja.

BEČELOR (Bachelor) → prezime Charlisa, Edisonovog vodećeg saradnika u Europskom birou Edisonove kompanije u Parizu. S njegovom preporukom je 1884. godine došao kod Edisona u Ameriku.

NJUJORK (New York) → grad u kojem je 1884. godine počeo raditi za Edisona

RAT STRUJA ✓ naziv pod kojim je poznat sukob dvije interesne grupe za elektrifikaciju Amerike, s industrijalcima Edisonom i Vestinghausom na čelu. Edison se zalagao za primjenu jednosmjernu, dok se Vestinghaus zalagao za primenu njegovih polifaznih naizmjeničnih struja.

VESTINGHAUS (Westinghouse) ↓ industrijalac, znanstvenik i pronalazač s kojim je uspostavio uspješnu poslovnu suradnju, koji je dobio pravo da u Čikagu izmjeničnim strujama osvijetli izložbu otkrića u elektrotehnici. Time je okončan "rat struja".

LONDON ↖ grad u kojem je 3. 2. 1892. održao u Britanskom institutu elektroinženjera čuveno predavanje pod nazivom "Eksperimenti sa izmjeničnim strujama visokog potencijala i visoke frekvencije

ČIKAGO (Chicago) → grad u kojem je 1893. godine održana Svjetska izložba na kojoj su on i Vestinghaus predstavili sistem izmjeničnih struja osvijetljavajući cijelu izložbu

NIJAGARA (Niagara) ↓ rijeka u Sjevernoj Americi, duga 65 km, koja odvaja Kanadu i SAD, a spaja jezera Eire i Ontario, presječena vodopadima na kojima je 1896. godine podignuta prva hidrocentrala koja je proizvodila izmjeničnu struju

BEČ → jedan od gradova koje je posjetio pri drugom dolasku u Europu. Tehnička škola iz Beča mu je prva u Europi dodijelila počasni doktorat 1908. godine.

BEOGRAD ↓ grad koji je posjetio 2. 6. 1892. godine, čiji mu je Univerzitet dodijelio počasni doktorat 1926. godine

ZMAJ ↓ nadimak čuvenog srpskog pjesnika Jovana Jovanovića, koji je na banketu u Beogradu, priređenom njemu u čast, pročitao pjesmu koju mu je posvetio

MORGAN ← američki financijer i bankar koji je uložio veliki novac u konstrukciju njegovog tornja na Long Islandu u New Yorku. To je trebala biti Svjetska radio-stanica, ali se ta njegova zamisao nije ostvarila.

MARK TVEN (Mark Twain) ↑ pseudonim američkog pisca Samuela Langhorna Klemensa, njegovog prijatelja, čiji su najpoznatiji junaci Tom Sojer i Haklberi Fin

MARKONI (Marconi) ↓ prezime talijanskog pronalazača i dobitnika Nobelove nagrade za fiziku 1909. godine kome je s pravom osporio primat u pronalasku bežične telegrafije i radio-telefonije

GOLUB → simbol mira. Golubove je volio hraniti u njujorškim parkovima.

NJUJORKER (New Yorker) → ime hotela u New Yorku u kojem je živio i umro

ZLATKO ↑ violinist Zlatko Baloković, njegov prijatelj, tada jedan od najvećih virtuoza na svijetu koji je, po njegovoj želji, nakon posmrtnog obreda izveo zajedno sa slovenačkim zborom *Slovan* dvije kompozicije

AVE MARIJA (Ave Maria) ↓ Šubertova kompozicija, prva od dvije, koja je, po njegovoj želji izvedena nakon posmrtnog obreda

TAMO DALEKO ↓ druga od dvije kompozicije koja je, po njegovoj želji izvedena nakon posmrtnog obreda. Poslije toga je kremiran.

SAVA ↔ ime sina njegove sestre Marice Kosanović, koji je poslije njegove smrti ostavštinu prenio u Beograd na čuvanje u muzej koji nosi njegovo ime

TESLA ↓ naziv jedinice za magnetsku indukciju, nazvane njemu u čast

ZAGREB → grad čije mu je Sveučilište dodijelilo 1926. godine počasni doktorat

MESEC (Mjesec) → jedini prirodni Zemljin satelit na kome se nalazi krater koji je dobio ime po njemu

Ljiljana Sudar